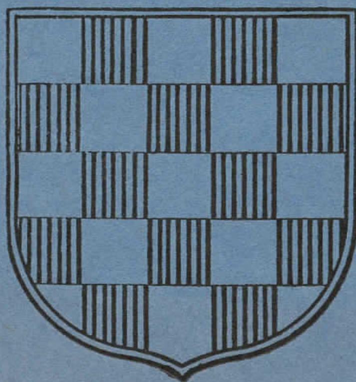
o. Teoktist Vidov — studit

BAN PAVAO I. ŠUBIĆ BRIBIRSKI

MALA KNJIŽNICA HRVATA IZBJEGLICA
TORONTO - KANADA

o. Teoktist Vidov — studit

BAN PAVAO I. ŠUBIĆ BRIBIRSKI

MALA KNJIŽNICA HRVATA IZBJEGLICA
TORONTO - KANADA

MALA KNJIŽNICA HRVATA IZBJEGLICA
TORONTO - KANADA

1.

Tiskano kod: HOMIN UKRAINY (Ukrainian Echo)
140 Bathurst Street, Toronto, Ont., Canada.

BAN PAVAO I. ŠUBIĆ — BRIBIRSKI
Veliki hrvatski državnik i diplomata
1250. — 1312.

Kraljica Jelena, žena kralja Zvonimira, po smrti kraljevoj, prenese svoje kraljevsko pravo na svoga brata Ladislava kralja napuljskog. Ladislava naslijedi njegov sinovac Koloman. Koloman sklapa s Hrvatima "Sporazumni ugovor", po kojem su Hrvati primili Kolomana za kralja, ostavši i dalje samostalni. Ugovor je napravljen uime svih Hrvata i Hrvatske Države, kakva je bila za kralja Dmitra Zvonimira. Hrvati su kralja Kolomana godine 1102. okrunili hrvatskom krunom u Biogradu na moru.

Prema Sporazumnom ugovoru, Hrvatska nije izgubila svoju državnu samostalnost, niti je postala dio ugarske države. Hrvatska je i dalje sačuvala vrhovništvo i samostalnost u upravi na cijelom svom državnom prostoru. S kraljevinom Ugarskom, Hrvatska nije imala ništa zajedničkog osim kraljeve osobe, a i ta se morala posebno kruniti hrvatskom krunom, a posebno ugarskom. Prvotni odnošaj kraljevine Hrvatske i Ugarske mogao bi se nazvati: dva drugarska kraljevstva.

Šubući su jedno od dvanaest hrvatskih plemena s područja tadašnje kraljevine Hrvatske i Dalmacije, koji su godine 1102. izabrali Kolomana za kralja. Osobito su se ojačali za Kolomanovih nasljednika: Kralja Bele II. i Bele III. Stjepko Šubić, otac slavnog Pavla Šubića proslavlja se

svojom obranom Trogira protiv Tatara. Ban Pavao I. uzvisio je svoj rod do vrhunca moći i slave.

Šubići su tri puta dovodili kraljeve u Hrvatsku: Kolomana, Anžuvince (Francuze) i Habsburgovce te tim zahvatima nametnuli svoju volju i Madjarima. Kada je nastala borba za prijestolje izmedju Karla Martela iz francuske obitelji Anžuvinaca, koji su vladali kao kraljevi u Napulju i Andrije Mlečanina, Pavao je pristao uz Anžuvince. U to vrijeme on je bio ban Hrvatske i Dalmacije te gospodar

Papa Nikola IV.

Bosne, — neokrunjeni vladar tadašnje kraljevine Hrvatske i Dalmacije, a njegova braća Mladen I. i Juraj I. knezovi većine dalmatinskih i hrvatskih gradova u primorju, pa tako rod Šubića drži u svojoj vlasti sve hrvatske zemlje južno od gvozda i Borja planine u Bosni.

Za prijateljstvo Šubića otimlju se kandidati za prijestolje, pa bana Pavla I. obasiplju častima i imenuju ga nasljednim banom. Za vladanja kralja Ladislava, Pavao proširi svoju vlast po Hrvatskoj i Dalmaciji. On je knez samostalnih gradova Splita i Trogira, u njegovoj je vlasti tvrdi Omiš. U Šibeniku je knezom njegov brat Juraj.

Poslije smrti Ladislava, posljednjeg Arpadovca, napuljski kralj Karlo II. traži krunu za svoga sina Karla Martela, jer je ovaj sin sestre Ladislavljeve Marije. Uz ovu kuću Anžuvinsku pristade i Papa Nikola IV. Ova stranka treba da pridobije za se slavnoga i silnoga bana Pavla I. — ta u vlasti su njegove obitelji svi gradovi niz dalmatinsku obalu, osim Zadra, a onda nepredobitni Klis i Omiš. Napuljski je dvor i prije stupio u dodir s bribirskim knezovima, a sada knez Pavao kupuje i odvozi za svoje gradove žito iz napuljske kraljevine.

U Napulju zovu Anžuvinci gospodu bribirsku Šubiće "gospodarima čitave Hrvatske i Slavonije". (1) Godine 1292. Šubići pristaju uz Anžuvince. Ovo pristajanje Pavla Šubića uz Anžuvince ima se pripisati rodbinskoj vezi s napuljskim dvorom. Iste godine majka Karla Martela, Marija Arpadovka, proglasi kraljem hrvatsko-ugarskim svoga sina, a onda u njegovo ime bi izdana povelja banu Pavlu I., u kojoj se kaže: "Ustupamo nadalje i dajemo rečenoj braći i njegovim baštinicima od Hrvatske i Dalmacije toliko, koliko se steru (one) od medje župe Humske (Zahumlje) sve do Senja, Gacke i Modruša sa velikašima, vazalima, gradovima, utvrdama i selima kao i s otocima uz primorje, sa svim pravima i pripacima, da sve to drže i posjeduju po svojoj volji". Smisao je povelje, da braća Šubići dobivaju na dar sve zemlje kraljevine Hrvatske i Dalmacije, počevši od istočne

---

(1) Pape su cijelu Hrvatsku običavali nazivati imenom "Slavonija". Ovaj naziv za Hrvatsku uzela je kasnije i kraljevska kancelarija u Budimu. Isprva su pod imenom Slavonija razumjevali sve hrvatske zemlje od rijeke Drave do Jadranskog Mora. Kasnije pak dadoše ime Slavonija samo sjevernoj Hrvatskoj, koja se prostirala od Drave i Dunava do Save i Kupe. Tako je ime Slavonija dobilo i teritorijalno, a ne samo narodno značenje.

granice kneževine Huma do granice Senja, Gacke i Modruša, sve naime zemlje, koje su tada pripadale kraljevini Hrvatske i Dalmacije.

Na temelju ove darovnice ban Pavao I. počeo je uspješno okupljati hrvatske zemlje. Knezove Kurjakoviće u Lici, Hrvatiniće u Donjim Krajevima (oko gornjeg i srednjeg toka rijeke Vrbasa) i Nelipiće u Cetini, prisilio je na poslušnost. Mlečane je iztjerao iz Zadra, Šibenika, Trogira, Splita i Omiša. U tim gradovima sam je preuzeo kneževsku vlast osobno ili preko svoje braće Mladena I. i Jurja I. i svojih sinova mladena II., Jurja II., Gregura II. kneza rabskoga i Pavla II. Ali ne miruje ni kralj Andrija Mlečanin. I on bi htio pridobiti za sebe bana Pavla I. Zato i on dariva "primorsku banovinu" Pavlu (2). Iste godine kao i Anžuvinci izdaje Andrija povelju, kojom daje banu Pavlu i braći njegovoj "primorsku banovinu" sa svim pravima, koristima, dohocima njima i njihovim baštinicima, kao pravo vlasništvo i u vječno gospodstvo". Ova se dragocjena povelja čuva u zemaljskom arhivu u Zagrebu.

No ban Pavao ostaje uz Anžuvince, koji ga zovu "ban primorski, gospodar Hrvatima, naš dragi i vjerni rodjak".

Za bana Šubića "Gospodara Bosne" hrvatska nezavisna stranka bila je tako jaka, da je baš iz bosanskih prostora u pitanju izbora kralja ostvarila ideju hrvatske nezavisnosti od Ugarske. Kad je naime za njegova banovanja hrvatska nezavisna stranka došla u sukob s Ugarskom u pitanju izbora kralja, Hrvati su na temelju povjesnog državnog prava htjeli izabrati svoga vladara bez obzira na zaključke ugarskog sabora, — dakle istakli su princip hrvatske suverenosti —, toj stranci se ne samo pridružio, već joj se stavio na čelo

---

(2) Južne Hrvatska imala je često puta svoga bana, koji se zvao ban "primorske banovine" ili ban "Hrvatske i Dalmacije".

Ban Pavao I. Šubić

i ban Pavao I. Šubić, gospodar Bosne. Njega je u tome savjetovao kancelar Trogiranin, kasnije zagrebački biskup, blaženi Augustin Kažotić, koji je boravio više godina u Bosni kao misionar. Kažotić je zahtjeve hrvatske nezavisne stranke izložio na ugorskom saboru pred velikašima i tu ustvrdio, da Hrvati smiju državnopravno birati vladara nezavisno od Ugarske, jer da Hrvatska to pravo virtualno i sada uživa. Hrvati su, tvrdio je Kažotić na saboru, nezavisno od Ugarske još za kralja Zvonimira postali vazali sv. Stolice i preuzeli obavezu plaćanja danka prema njoj, a taj su danak iza smrti Zvonimirove plaćali bosanski banovi sve do dana današnjega (1309). Time je izričito kazano, da je onaj medjunarodni ugovor, sklopljen izmedju kralja Zvonimira i Sv. Stolice, bio još i tada na snazi. Dragocjena je to tvrdnja, a još dragocjenija, kada se znade, da je blaženi Kažotić bio kancelar Pavla I. Šubića te bio svijestan onog što govori. Time se potvrdjuje gore istaknuta misao, da su bosanski predstavnici smatrali Bosnu dijelom hrvatskih zemalja i baštinicom nezavisne hrvatske državne misli. U smislu Kažotićevih tvrdnja i zahtjeva, Hrvati su zaista izabrali tada nezavisno od Ugarske za svoga kralja Karla Roberta.

Pod Pavlovu gotovo kraljevsku vlast sada spadaju i sva gospoda hrvatska u bosanskim krajevima. Hrvatska je sada njegova baština, njegova kraljevina, makar se on i ne zvao kraljem.(3).

(3) Ban je namjesto kralja obavljao sudbene, upravne i vojničke poslove. Zato je u Hrvatskoj nastala riječ: "Kralj kraljuje, a ban vlada". To se najbolje opazilo iza godine 1102. kada je Hrvatska imala zajedničke vladare s Ugarskom. Od onda je kralj redovito boravio u Ugarskoj, a ban ga je zamjenjivao u Hrvatskoj. Banovi sazivlju Sabor svoje kraljevine i vode hrvatsku vojsku. Samo hrvatski ban stoji na čelu kraljevstva i zato je odmah uz bok kralju. Ban polaže zakletvu pred hrvatskim saborom.

Godine 1295. umro je Karlo Martelo, a da nije ni stupio na hrvatsko-ugarsko prijestolje. Odmah iza njegove smrti proglasi njegova stranka svojim kandidatom sina mu Karla Roberta. Za njega radi i ban Pavao I.

Daleko od svijeta bio je grad Bribir (blizu Knina) gdje stoluju Šubići. Da bi bilo bliže i u dodiru s vanjskim svijetom i lakše širili svoju diplomatsku djelatnost, ban Pavao prelazi u Skradin, koji je na moru i tu osnova svoju bansku stolicu. Skradin je sijelo negda ninskoga, a poslije biogradskog biskupa. Ban dakle ima uza se crkvenog dostojanstvenika kao pravi vladar. Ban obilazi svoju vladavinu krojeći pravdu, a kad on sudi ili dijeli milosti, onda je okružen upravo kraljevskom svitom, kao negda kralj Zvonimir ili Krešimir. Tako na pr. prigodom parnice, koja se vodila protiv njegova rodjaka kneza Kurjaka, on ponosno piše: "U prisutnosti našoj pred plemenitom gospodom kraljevstva Hrvata, koja gospoda oko nas stoje..." Knez Kurjak je bio optužen, da slobodnim ljudima otimlje zemlju. Pavao ne gleda na rodbinske veze, nego na pravicu te daje pravo tužiteljima. Na osudu udari svoj pečat.

Sila i moć bana Pavla i dalje rastu. Godine 1299. on se zove "gospodar Bosne", tako da se odonda ponosito piše: "Ban Hrvatske, Dalmacije i gospodar Bosne", jer mu se pokorava Hrvatin, pročelnik najuglednijeg velikaškog roda u Bosni. Za Bosnu je bila sreća, da je ona stupila u ovu državnu zajednicu sa svojom domaćom hrvatskom banskom dinastijom punom životne snage, koje će članovi vladati Bosnom gotovo 350 godina, najprije kao banovi, a onda kao kraljevi. Kada je Bosna stupila u hrvatsku zajednicu, stara kraljevina Hrvatska bila je i brojem pučanstva i dugim državnim životom daleko jača nego Bosna. Hrvatska je još uvijek na temelju geopolitičkoga zajedništva bosanskih i hrvatskih zemalja i narodnoga jedinstva njihova pučanstva, privlačila k sebi Hrvate i držala u svom državnom sklopu

većinu današnjih bosansko-hercegovačkih zemalja. Koncem 13. stoljeća kada su Šubići nakon izumiruća Arpadovaca postali nasljedni banovi Hrvatske, uspjelo je Pavlu I., "banu Hrvata" i njegovom sinu Mladenu II., u hrvatsko državno tijelo uklopiti cijelu Bosnu, kojom su oni neprestano vladali gotovo 30 godina, od g. 1299 — 1322. Da Hrvatska nije mogla trajno zadržati Bosnu u svojoj upravnoj zajednici, uzrokom su ugarsko-hrvatski kraljevi koji nijesu željeli imati jaku Hrvatsku.

Vidjeli smo, kako je ban Pavao bio pošten i pravedan sudac, ali on bijaše i milosrdan. Trogirani godine 1308. počiniše štetu na Pavlovim imanjima i ubiše mu tri vjerna službenika. Ban traži zadovoljštinu, a Trogirani je daju, ali malu. Tada on izdaje povelju: "Pavao, ban Hrvata i gospodar Bosne", u kojoj oprašta Trogiranima sve nepravde, ali od njih zahtijeva, da plate odštetu baštinicima ubijenih službenika. Korijen je ovome poštenju i milosrdju u čvrstoj kršćanskoj vjeri bana Pavla.

On bijaše pobožan ban. Kad je bio na vrhuncu sreće i moći, gradi crkvu u Skradinu u čast svoga "krastnog imena" sv. Ivana Krstitelja, a prije toga, u staroj svojoj postojbini Bribiru, sagradio je crkvu na čast Bl. Djevice Marije. Starohrvatski Nin bogato je obdario ban Pavao. Još se i danas u riznici ninske župske crkve čuva dragocjena relikvija, srebrna ruka s natpisom bana Pavla.

Razgranivši svoju vlast, ban Pavao Šubić nastojao se je utvrditi i ženidbenim vezama. Rodjaka ima u Bosni i na napuljskom dvoru, a 13. kolovoza 1300. godine, sklopi ženidbeni ugovor u Solinu s Goričkim knezovima za izmjeničnu udaju i ženidbu njihove djece. I tu bana prate velikaši hrvatskog kraljevstva, kao kakovog neodvisnog vladara: tu je krbavski biskup Mićislav, ninski načelnik Vučeta, zatim Obrad kastelan grada Počitelja, protonotar banov Radoslav i t. d.

Zar ovako moćan i silan gospodin nije imao odvažnosti, da posegne za hrvatskom krunom?

Ban Pavao I. Šubić bio je stvarni i ako ne okrunjeni vladar Hrvatske Države. Kraljevi hrvatsko-ugarski su posebno kraljevi hrvatski, a posebno ugarski. Ban Pavao bijaše razboriti čovjek i mjerio je dobro svaku stvar. Vidio je, kako je rastrovano kraljevstvo u borbi za prijestolje, pa ako se zasja kruna na glavi hrvatskoga velikaša, mogli bi se vratiti dani kralja Petra Svačića. A i Mlečići će u tim nemirima udariti iza ledja. U njegovom radu se očituju jasno dvije tendencije: Prvo, da svoju obitelj podigne na položaj hrvatske narodne dinastije, — u tom svojstvu je sklapao i medjunarodne ugovore, a — drugo, da u vezi s time oživi i stare plemenske pravice, s kojima su Hrvati došli amo i zauzeli rimsku Dalmaciju. Cijenio je, da je i onako on samostalni vladar, jer eto banska čast je darovnicama kraljeva postala nasljedna u njegovu rodu, tj. neovisna o imenovanju kraljevu. Ban ima pod sobom svoje velikaše, ima svoju državu — tu je kraljvstvo i bez kraljevske krune!

Jedan od razloga, zašto se ban Pavao Šubić zalagao za Anžuvince jest taj, jer je držao, da će oni suzbiti premoć mletačku na Jadranskom Moru, dok bi Andrija Mlečanin, kao protukandidat na hrvatsko-ugarsko prijestolje, bio pod utjecajem mletačkim, te bi tako propala Dalmacija i gospodstvo bribirsko na moru. Uz Šubiće stoje u tome pothvatu i Krčki knezovi Frankopani.

Početkom godine 1300. opremi se brat Pavlov knez Juraj u Napulj, da dovede kralja Karla Roberta. Tek u srpnju te godine otplovi iz Napulja novi kralj u Hrvatsku. Prati ga lijepa svita hrvatskih velikaša, koji ne priznaju Andriju Mlečanina ni njegove majke Tomazine "herceškinje kraljevstva Hrvatske". U kolovozu stiže Karlo Robert u Split. Splićanin Miha Madijev zapisa u svoj ljetopis: "Ljeta Gospodnjega 1300. mjeseca kolovoza gospodin Karlo, unuk si-

cilijanskog kralja, doplovi po moru na galijama u Split, gdje ostade mjesec ili gotovo dva". U mjesecu rujnu vodi Pavao novoga kralja kroz cijelu Hrvatsku i Slavoniju. Napokon je Karlo Robert bio u Zagrebu okrunjen iste godine. Sad je imao planuti strašan gradjanski rat. Andrija Mlečanin, počeo se na nj spremati, ali spremila se i smrtna kosa, koja ga iznenada pokosi i tako poštedi Hrvatsku i Ugarsku strašnoga biča i nevolje. I ono malo vremena, što je za života Andrijina bilo rata s Karlom Robertom, u Hrvatskoj bijaše sve mirno pod upravom i žezlom Pavla I. "bana svih Hrvata i gospodara Bosne".

Volja banova bijaše i volja naroda! Iza smrti Andrijine ban Pavao kao da nema kralja nad sobom. Ta Karlu Robertu bijaše jedanaest godina. Ban Pavao, i ne pitajući kralja, daje Bosnu svome bratu Mladenu I., a knezu Donjih Krajeva Hrvatinu, djedu herzega Hrvoja, obeća, da će ga radi njegove vjernosti štititi i braniti njegove zemlje i njegove potomke od svačije navale.

Kada je Stjepan I. Kotromanić preuzeo vlast u Bosni, tada je njegov punac Stjepan Dragutin vršio kraljevsku vlast u jednom dijelu Bosne i u Mačvi kao herceg u ime hrvatsko-ugarskih kraljeva. S njim se ban Stjepan I. kao neposredni vladar lijepo slagao. Stjepan je slijedio Dragutina i onda, kad se taj za dinastičkih borba u Ugarskoj i Hrvatskoj odlučio za Andriju Mlečanina. Ali to ga je dovelo do borbe s njegovim rodjakom Pavlom Šubićem, koji je zastupao stranu napuljskih Anžuvinaca. Pavao je najkasnije početkom godine 1299. oduzeo Dragutinu jedan dio Bosne i proglasio se gospodarem Bosne. Budući da je ban Stjepan ostao uporno uz Stjepana Dragutina i kralja Andriju Mlečanina, tokom godine 1301. ili najkasnije u rano proljeće 1302. hrvatski ban Pavao pošalje u Bosnu svoga mladjega brata Mladena I. s jakom vojskom.

Koncem 13. stoljeća Donje Kraje, napose župu Banicu s

Ključem, posjedovao je knez Hrvatin, a prije njega njegov otac Stjepan. To su im potvrdili i hrvatski banovi Pavao I. i njegov sin Mladen II. kada su zavladali tim krajevima i Bosnom. Medju pučanstvom Donjih Kraja svijest pripadnosti užem kraljevstvu Hrvatske i Dalmacije dugo se živom održala, pa su Hrvatinići, domaći gospodari tih župa, ponovno ujedinili Donje Krajeve s kraljevinom Hrvatskom za Pavla Šubića moćnoga "bana Hrvata".

Kad je umro knez Juraj I. brat Pavlov, onda ban Pavao imenuje svoje sinove za knezove dalmatinskih gradova: Jurja II. kneza splitskog, Pavla II. kneza trogirskog, Grgura II. kneza šibenskog. Dijeli ban cijele posjede. Vranskim ivanovcima ili templarima daje neki otok kod Zadra. U Bosni nema mira njegov brat Mladen I. I Mladen bijaše gorljiv katolik, te je htio očistiti Bosnu od bogumila (vjerska sekta), ali kod toga postrada, jer ga bogumili umore. No sad se diže ban Pavao da kazni bogumile. Buntovnike svlada i postavi za bana svoga sina Mladena II., a sam se prozove "gospodin čitave Bosne."

I u sjevernim stranama Jadrana proširio je ban Pavao svoje gospodstvo. On pokori pleme Tugomirovića, koje je gospodovalo u župi Podgorje, a to je zemlja uz more ispod Velebita. Ovo pleme predade banu svoj župski grad Bag (danas Karlobag), gdje on postavi za namjesnika svoga čovjeka, koji će pobirati i porez na trgovinu u onom kraju.

Povelje banove odaju, da je on vladao upravo kraljevskom vlašću. Gradu Rabu izdaje ban u Skradinu 4. siječnja 1307. godine povelju: "Mi Pavao, ban Hrvata i gospodar Bosne dajemo na znanje, kojih se tiče ... da svi gradjani Raba taj i drugi put, sada i uvijek, smiju po čitavom našem području i banovini kao i po krajevima kneza Kurjaka, našega dragog i vjernog rodjaka, slobodno, mirno i neograničeno prolaziti, boraviti i prodavati bez ikoje carine, danka

ili "trgovine" (4), već da uživaju potpunu slobodu i sigurnost. ... A da ova naša milost bude u svemu vjerodostojna, izdasmo ovaj naš list potkrepljen našim pečatom."

Još jednu povelju dao je ban Pavao Rabljanima, a na njoj se vidi njegov pečat s grbom: Orlovo krilo s kacigom, dok uokolo teče natpis: "Pečat Pavla, kneza Bribirskog, bana čitave Hrvatske zemlje...". Obje se ove povelje čuvaju u zemaljskom arhivu u Zagrebu.

Ban u poveljama ni ne spominje kralja, što je inače u ono doba bio običaj. Znak je to, da je Pavao svijestan svoje moći. Rab nije u njegovoj banovini, a ipak mu dijeli milosti i zove svoju zemlju: naše vladanje, naša banovina. Tako je negda dijelio povlastice Kulin ban u svojoj Bosni Dubrovčanima.

Ban Pavao I. se izravno upliće u unutarnju politiku iste mletačke republike. Tamo je imao rodjaka Bajmonta Tiepola. Ovaj se diže protiv tiranije nekih mletačkih obitelji i odluči zbaciti dužda i nametnuti se za gospodara Mlečanima. To mu nije uspjelo te je morao tražiti utočište kod bana Pavla, ali puk je još dugo bio nemiran u Mletcima (Veneciji), koji su tako oslabili ovom bunom, da im nije bilo lako smetati banu Pavlu na našim obalama. Ban upotrijebi tu zgodu i stade raditi, kako da osvoji Zadar. Brzo je našao u gradu privrženika, koji su bili nezadovoljni mletačkom vladom. Doskora ovi dignu bunu te mletački knez jedva izmakne iz grada, preobučen kao fratar. Mlečani nato pošalju vojsku na Zadar, a ban Pavao pozove u pomoć rimskog Papu Klementa V., razloživši mu 16. lipnja 1311 godine, kako su ga sami Hrvati Zadrani pozvali, da ih oslobodi mletačke sile. Dalje veli, se je rado odazvao na obranu časti i slave svete matere Crkve. Digao se, veli protiv Mlečana, da se nitko ne usudi raditi kao oni "protiv rimskoga Pape i njegova sveopćeg vladanja".

(4) Porez na robu, koju vode trgovci na sajam.

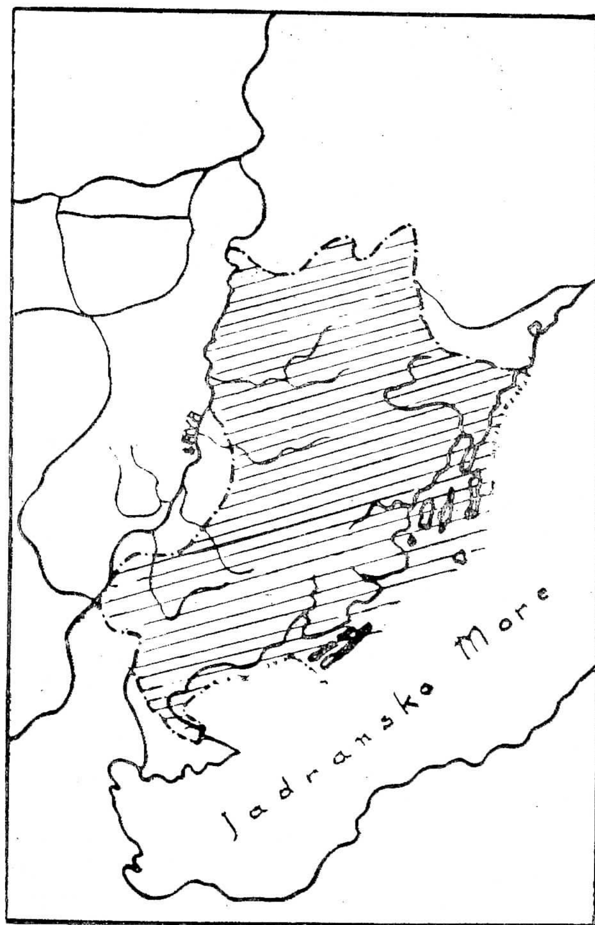

Papa Klement V.

Za ovih bojeva, jedne burne noći, došuljaju se Zadrani na svojim čamcima do mletačkih galija pa i do same zapovjednikove ladje. Skoče na brod, poubijaju mornare i vojnike, a zapovjednika svežu i odvedu brod u zadarsku luku. Time su Mlečani bili zaista teško i nemilo pogodjeni i poniženi. Ban je bio na vrhuncu slave i moći.

Ali i ban Pavao bijaše čovjek, pa dok mu ništa ljudskog ni zemaljskog nije potamnilo slave niti oslabilo moći ipak nije izbjegao smrti, blaga smrt sklopi oči velikome banu Hrvata. O njegovoj smrti piše suvremenik Miha Madijev ovo: "Godine 1311., mjeseca ožujka, odmetnuo se grad Zadar od mletačke općine i pokorio se vlasti bana Pavla i njegovih sinova. Slijedeće godine (1312) mjeseca svibnja umro je ban Pavao".

Silni ban Pavao I. Šubić Bribirski bio je pokopan u staroj svojoj postojbini Bribiru, u lijepoj svojoj zadužbini, crkvi Bl. Djevice Marije, koju je ostavio za života franjevcima, da je čuvaju i mole se za spas njegove duše, žene mu Urse i cijeloga roda Šubića. Franjevci su čuvali njegov grob, kao

HRVATSKA DRŽAVA ZA BANA PAVLA I. ŠUBIĆA

nekada benediktanci grobove hrvatskih kraljeva u crkvi sv. Stjepana u Solinu. U Bribiru je mirno počivao sve do dolaska Turaka u ove krajeve. Za turskog vladanja nestalo je tu starog stanovništva, a doselili se novi (vlasi).

Ovaj ban pripada bez sumnje medju najveće muževe u hrvatskoj prošlosti. Mudar, odlučan, promišljen, on je tako reći obnovio doba hrvatskih narodnih vladara, okupivši pod jednu vlast najveći dio hrvatske države. Dignuo je moć hrvatsku na visinu, na kojoj je bila za doba narodnih vladara. Njegova vlast protezala se od Gvozda do Dubrovnika i od Jadranskog Mora do Save i Drine. Njegovu vlast priznavali su i gradovi Split i Trogir; Zadar ga je htio imati za kneza, dok je grad Rab živio s njim u prijateljstvu. Za njega je Hrvatska Država bila toliko jaka, da je nametnula svoga kralja Ugarskoj i time posvjedočila, da je ona svoja i slobodna kraljevina.

Zavladavši golemim prostorom i prisvajajući sebi prava jednoga dinasta, počeo je ban Pavao I. kovati svoj srebrni novac, koji je u čitavoj državi kovanjem svog novca htio pokazati svoju političku samostalnost i snagu, a sigurno je na taj način htio povećati i svoje dohotke, koji su mu kao neograničenom gospodaru u njegovoj zemlji pripadali. Tako ovim činom bana Pavla počinje doba kovanja posebnog bosanskog novca, koje je trajalo sve do propasti Bosne. Srebro za kovanje novca dobivalo se je iz rudnika u Srebrenici, Olovu, Kreševu i Fojnici. Poslije banova iz roda Šubića nastavili su kovanjem novca bosanski kraljevi Stjepan Kotromanić, Tvrtko I., Tvrtko II., Stjepan Tomaš, a tako i posljednji kralj Stjepan Tomašević.

Tako je vladao, sudio, milosti dijelio, Hrvatsku ujedinio, Boga i narod svoj ljubio, dobri i moćni ban Pavao I. Šubić.

Grb plemena Šubića

Na isti naslov može se naručiti:

Blaženi Augustin Kažotić
Trogiranin
Biskup Zagreba i Lučere

Cijena primjerku: Za Kanadu i USA $0.40; Argentinu 25 pesosa; Italiju 200 lira; Njemačku 1.50 DM. Za sve ostale zemlje $0.40. Novac slati čekovnom doznakom ili poštanskom uputnicom na Naslov: **O. Teoktist Vidov, Postal Station "E" P.O. Box 67. Toronto 4. Canada.**